

כאיל תערוג גליין 22 כי תשא תשע"ד

פנינים על פרשיות השבוע וענייני דיומא, ממרן רבן של ישראל רבנו
בעל האילת השחר שליט"א, מספריו הק' ומכתבי תלמידים

מתורת הפרשה

ויעשו בני לוי כדבר משה ויפל מן העם ביום ההוא כשלשת אלפי איש. (כי תשא לב, כח)

אמר רבנו: איתא בשם רבנו הגר"א (קול אליהו) לבאר דברי המדרש עה"פ ויפל מן העם ביום ההוא כשלשת אלפי איש, הדא הוא דכתיב חמשה בקר ישלם תחת השור (ראה קול אליהו שציינו לשמו"ר פ"ג ופ"ל), וביאר הגר"א ע"פ המדרש 'אדם אחד מאלף מצאתי ואשה בכל אלה לא מצאתי. אדם אחד מאלף זה מעשה העגל, שאחד מאלף חטאו, ואשה בכל אלה לא מצאתי כמבואר דנשים כשרות היו ולא חטאו בעגל. ולפי"ז הוקשה למדרש שהרי מידותיו של הקב"ה מדה כנגד מדה, א"כ כשאחד מאלף חטא בעגל הרי לא חטאו רק כשש מאות איש, היינו חלק אלף משישים ריבוא, שהם שש מאות אלף, ומדוע נפלו שלשת אלפי איש. ותירצו הדא דכתיב חמשה בקר ישלם תחת השור היינו שפגמו בשור אשר במרכבה, וחמש פעמים שש מאות הוא בדיוק שלשת אלפי איש. נמצא לפי"ז שהיינו חושבים שכל כלל ישראל חטאו בעגל, ובאמת חטאו רק שש מאות איש, ונהרגו כשלשת אלפי איש: אלו שחטאו ואלו שהיה להם קצת שייכות לזה, וא"כ צריך ביאור מה שמשה נצטוו לא לפקוד את בני לוי בתוך מנין בני ישראל לפי שהם לא חטאו בעגל, והלא לפי הנ"ל רוב מנין בני"י לא חטאו וזולת שש מאות איש.

רואים דבר נורא, שכלל ישראל למרות שרובו לא חטא בעגל, זולת שש מאות איש, בכל זאת נענשו שנהרגו שלשת אלפי איש, ולפי שלא היו מאוגדים בקבוצה מיוחדת שהתבדלו והתרחקו מאלה שהיו שייכים לחטא, וכיון שהיו שייכים איתם אע"פ שלא חטאו, אבל לא כ"כ נתרחקו, לכן לא זכו להימנות בנפרד, אבל שבט לוי שהתרחקו ונבדלו מכל אלה, הוא ראוי להיות נמנה בפני עצמו, ולא להיות נמנה עם החוטאים, כדי שלא יהיו מבני לוי בין אלו שנהרגו. (ביאורי רבנו לאגרת הגר"א עמ' שט"ז)

ויאמר ה' אל משה כתב לך את הדברים האלה כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל. (כי תשא לד, כז)

פרש"י ואי אתה רשאי לכתוב תורה שבע"פ. ובגיתין ס' א' איתא דבזה"ז מותר לכתוב משום עת לעשות לה', ופרש"י שנתמעט הלב והתורה משתכחת. והנה המהרש"א בב"ב י' ב' כתב על מה דאמרו אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו. יש לפרש כי עיקר הלימוד ושנעשה בו רושם הוא הלימוד הבא מכתובת יד אשר על כן נקראו החכמים סופרים עכ"ד. ולדבריו שיש מעלה מיוחדת בלימוד הבא מכתובת יד א"כ גם לפני שנתמעטו הלבבות ה"י צריך להיות מותר לכתוב תורה שבע"פ משום עת לעשות לה' כי בלא כתיבה חסר בלימוד. ובתוס' בב"ק ג' ב' ד"ה כדמתרגם מוכח דאפי' ליחיד הנצרך אמרינן עת לעשות לה' ומותר ללמוד תורה שבכתב בע"פ. (אילת השחר שמות עמ' שי"א)

וביקש רבנו שליט"א מהגר"א מן שליט"א שישאל דבר זה את מרן הגר"ח"ק שליט"א, וענה לו הגר"ח"ק דסגולה זו שתעשה הכתיבה רושם לשמור מה שלומד לא היתה קודם שהתירו חכמים לכתוב תושבע"פ ורק משהתירו חכמים לכתוב ע"י התקנה שעשו נתחדש כח סגולי זה בכתיבה שיעשה רושם שלא ישכח תלמודו. (הרה"ג ר' שמואל דוד הכהן פריעדמאן שליט"א בהקדמה לס' שדה צופים עמ"ס מכות)

כי אוריש גוים מפניך והרחבתי את גבולך ולא יחמוד איש את ארצך בעלתך לראות את פני ה' אלקיך שלש פעמים בשנה. (כי תשא לד, כז)

ובגמ' פסחים דף ח' איתא מפני מה אין פירות גינוסר בירושלים כדי שלא יהיו עולי רגלים אומרים אלמלא לא עלינו לאכול פירות גינוסר בירושלים דיינו נמצאת עליה שלא לשמה. והעיר רבנו שליט"א למה מקשה הגמ' רק על ירושלים, והרי אפשר להקשות גם על שאר מקומות שבארץ ישראל שאין בהם פירות גינוסר, למה אין בהם פירות גינוסר.

ורבנו שליט"א אמר בזה, דיש ללמוד כאן מדברי חז"ל יסוד גדול, דהנה הרי מצינו שצריכים לזרז את העולי רגלים שיעלו לרגל, וכמו שמצינו באלקנה שהיה מזרז לעלות לרגל עיין בילקוט ריש שמואל. וא"כ היה מקום לומר דאדרבה כדאי שיהיו פירות גינוסר בירושלים, שע"ז יתרבו עולי רגלים שיעלו לירושלים, ואומרים חז"ל דאעפ"כ לא היו פירות גינוסר בירושלים שלא תהא עליה שלא לשמה, ואף שע"ז יתמעטו עולי רגלים, **עדיף מעטים בכוונה טהורה ונקיה, מאשר רבים בכוונה שאינה טהורה ונקיה לגמרי**, עדיף מעט שעולים לשמה מאשר רבים העולים לרגל שלא לשמה. והוסיף דהנה המצוה היא ראית פנים בעזרה, אבל העליה לירושלם מכל ערי ארץ ישראל הוא רק הכשר מצוה, ולומדים אנחנו בחז"ל דגם ההכנה למצוה גם היא צריכה להיות לשמה ובתכלית הזוך והטהרה, שהרי הקפידו חז"ל שהעליה לירושלים תהיה לשמה, ושלא יהיה פירות גינוסר בירושלים כלל. (ועי' בס' ימלא פי תהלתך - תפילה עמ' תקי"א בנוסח אחר)

שלא תהא פרה ניזוקית

עוד שם בגמ' מצאנו ולא יחמוד איש את ארצך מלמד שתהא פרתך רועה באפר ואין חיה מזיקתה וכו', [ומפירש"י (ד"ה כלפי) מבואר דההבטחה המיוחדת לבהמה היא משום דאדם אית ל"י מזלא משא"כ בהמה עיי"ש]. והקשה רבנו שליט"א דמהיכא תיתי שבגלל שעלה לרגל יהיה יותר סיבה שפרתו תהא ניזוקית, שהוצרך לברכה דלא יחמוד איש את ארצך דפרתו לא תהא ניזוקית. ותירץ רבנו שליט"א ד"ל דקמ"ל דאף אם הגיע זמנה של פרה למות נמי לא היתה מתה כל זמן עליית לרגל, ועל דרך שביאר הגר"א דבשעת מכת דבר דאצל בני"י לא מת אחד גם שאר בהמות שהיו ראויים למות לא מתו. (נאות אפרים שמות ס"מ)

הפטרות כי תשא

אמר רבנו: שמעתי מהגרי"ז זצ"ל, ואמר זה בשם אביו הגר"ח זצ"ל, על מה דאמר אליהו (מלכים א' י"ח כ"א) עד מתי אתם פוסחים על שני הסעיפים אם ה' הוא האלקים לכו אחריו ואם הבעל לכו אחריו, והקשה וכי אם אחד יאכל נבלה רח"ל יאמרו לו כשאתה אוכל נבלה תאכל הרבה נבילות, וביאר דשאני בדברים של אמונה דאם אינו מאמין בהכל אין נ"מ אם לא מאמין כלל. (אילת השחר שמות עמ' צ"ב) [וכשנאמרו הדברים קמיה דמרן הגר"ח"ק שליט"א בשם רבנו, אמר באופ"א דהפירוש הוא שאומרים שהעיקר שלא תשארא כאן ולא תקלקל אחרים, ולכן אפילו שילך לבעל, העיקר שלא תקלקל אחרים. (מנחת תודה עמ' קי"ד)]

ענין בפרשה – העשיר לא ירבה והדל לא ימעט – עשירות ועניות

מיהו עשיר

שח המגיד הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל: לפי כמה שנים חליתי, לא עליכם, אשפזו אותי בבילינסון, והנה הודיעו לי שהגראי"ל שליט"א בא לבקרני, מיד לבשתי את החלוק על בגדי בית החולים וירדתי מן המטה לכבודו, וקדמתי בפתח. כיון שראני, אמר אינכם יודעים כמה אתם עשירים.

תמהתי וכי אני עשיר, אני מיפה את כחו של הרב להשתמש בעושרי ולהשיא את נכדי...

אמר לי: שמעו, הייתי כעת בקומה השמינית של חולי המחלה הידועה, שוכב שם אחד מגדולי מחזיקי התורה בדורנו, עולם התורה חייב לו הכרת הטוב עצומה, מצאתיו מוטל במטתו, במצב אנוש, אמר לי, רבי, הייתי נותן חצי מרכושי עבור היכולת לרדת מהמטה. מה אומר לכם, אילו הייתם יודעים כמה זה חצי מרכושו הייתם יודעים כמה אתם עשירים שאתם יכולים לרדת מהמטה... (להגיד - דברים עמ' 463)

אין במה לקנאות

שח הגאון הצדיק רבי דוב יפה שליט"א: מעשה שהיה באשה ששלחה את בעלה לשאול הגראי"ל שטיינמן שליט"א האם כדאי לו להמנע מרכישת מכונית מפוארת כדי למנוע את קנאת הבריות. שאל אותו ראש הישיבה האם אתה יודע ש"ס. השיב הלה בשלילה. חזר ושאל ראש הישיבה האם אתה יודע כמה מסכנות על בורין. גם על כך השיב בשלילה, אם כך הפטיר ראש הישיבה מה יש לקנא בך. (לעבדך באמת – בראשית עמ' קמ"ט)

עפרות זהב

אמר פעם רבנו שליט"א: כשרואה לפעמים עשיר מתגאה, הוא חושב, הרי בפסוק (איוב כח, ו) כתיב ועפרות זהב, ואם אדם שיש לו הרבה חול וכי יש לו במה להתגאות, [ובלשונו: כסף זה "בלאטע" – בוץ], אמנם אמר כבר החפץ חיים שאפשר לעשות מעפר זהב, ומזהב לעשות עפר. והיינו שעשיר שיודע לעשות מעפר שלו מצוות הופך אותם לזהב. וכשאמר דבר זה למרן הגר"ח"ק שליט"א אמר שהגמ' חולין פת, ב דורשת מהפסוק הזה שאפשר לכסות את הדם בזהב, משמע דבלי הפסוק זהב אפי' עפר זה לא היה. (מנחת תודה עמ' ש"ט וכת"ת)

רבי מכבד עשירים

אמר רבנו: בגמ' עירובין סו, ב איתא דרבי ה'י מכבד עשירים. ויתכן שכידם משום שזכו לעשירות בשכר מעשה טוב שעשו כדאמרין בב"מ ל"ה א' ליה מקיים ביה במלוה תומת ישרים תנחם. ופרש"י אם לא שאדם נאמן וישר הוא לא היו מעשירין אותו מן השמים שנאמר תומת ישרים תנחם.

ובגליון הש"ס בעירובין מביא מלקוטי מהרי"ל ששמע ממהר"ם סג"ל דיי"ל מתוך שרבי עצמו ה'י עשיר מופלג לכך הרגיל עצמו לכבד עשירים כדי להתלמד להעם שיכבדו ג"כ אותו בשביל עשרו ולא בשביל תורתו שלא רצה להשתמש בכרתה של תורה ליטול עטרה להתגדל בה עכ"ל. וק"ק דלפ"ז רבי נהג דבר הנראה כדן, דיחשבו שצריך לכבדם, אע"פ דבאמת הוא עשה כך משום סיבה אחרת ולא מצד דין. ועוד דאם מצד הדין א"צ לכבדם, הרי בזה שמכבדם אע"פ שאינו מכריחם ליהנות אבל מסתמא הם יהנו אז הם יפסידו משכר עוה"ב, וכמש"כ בכתר ראש אות קל"ז דאינו דומה הנכיון בעוה"ב עבור הנאה גולמית של מעדנים מהנכיון עבור כבוד שהוא הנאה רוחנית. וכנראה כיון שזה לתועלתו ה'י מותר לו לעשות הדבר, דלמעשה תלוי בבחירה. (אילת השחר בראשית עמ' ק"צ)

על הכרח יש בטחון

כתב רבנו כ' טבת תש"ע: הנה ירמ"י הנביא כ"כ מזהיר מלבוטח באדם, ולא נחה דעתו מספיק במה שמברך את הבוטח בהקב"ה, אלא גם מקלל ואמר ארור הגבר אשר יבטח באדם ושם בשר זרעו ומן ה' יסור לבו. ובדרך כלל אין הנהגת הקב"ה ניכר לבריות, זה כדי שיהי' בחירה, ואע"פ שהבא לטמא פותחין לו והבא לטהר מסייעין אותו, זה לא רואין בחוש, מ"מ מזמן לזמן ניתן אפשרות לראות שמתקיים דברי הנביא שלא לשום בטחונו בבשר ודם. ובזמן האחרון ראינו איך המצב הכלכלי של אנשי מדינות העשירות בעולם ירד פלאים, זה בא ללמד שאין לבטוח בשום דבר רק לקוות לה', ומהעיקרים הגורמים קושי לבטחון בה' כיון שרוצים לחיות חיי מותרות, וכיון שצריך לזה הרבה לכן מחפש בטחון באדם, כי להכרח יש יותר אפשרות לבטוח בהקב"ה, ועל היותר מההכרח קשה לבטוח, ואלה שעושים השתדלות לעשות אפילו דברים רחוקים מאד שאולי יוסיף להשיג מבוקשם, הוא מראה בזה שאין לו בטחון בהקב"ה, והמשריש בלבו שאין דבר בלי עזר הקב"ה וע"י זה ישים רק בה' מבטחו, יזכה למה שנאמר ודורשי ה' לא יחסרו כל טוב.

חיי הדחק של הגר"א

אמר רבנו: הנה להגר"א ה'י זמן שלא היה לו מה לאכול, וכפי הידוע המעשה עם השמש שהי' אמור להעביר מידי שבוע את התמיכה השבועית שהקהילה תמכה במשפחת הגר"א, והשמש שהי' ג"כ עני לקח לעצמו, ולפני מותו התוודה שמעל בתפקידו והורה היתר לעצמו להשתמש בכסף לצורכי משפחתו. ובאותם ימי עוני אמר רבנו הגר"א לאשתו שתלך לבקר אצל השכנים בזמן שמאכילים את ילדיהם, ובדרי"כ כשמאכילים את הילדים נותנים גם משהו לאורח, וממילא יהי' לילדים מה לאכול, **בכזה מצב הוא ה'י ובמצב כזה הוא גדל לגאון...** (ביאורי רבנו לאגרת הגר"א)

החינוך לחיי תורה

והמשיך רבנו ואמר: ולפעמים יש משפחות שאין להם מה לתת לילדים, צריך האב לעשות את ההשתדלות המקסימלית כדי שיהי' לו מה לתת לפיותיהם של הילדים, כמו שנחג הגר"א שהשכנים פירנסו את ילדיו. וחיובו של האב הוא לדאוג לילדיו, אך לא עד כדי מותרות, ומצוי היום בתים שהילד מבקש כל מיני דברים שהם לוקסוס, אני חושב שזה נובע מכך שלא מחנכים נכון, כי אם היו מחנכים נכון הילד לא יבקש דבר כזה, וההגדרה שכתב הגר"א... שלא יחסר להם, זה לא מה שהם רוצים, אלא מה שהם צריכים! וזה מה שצריך להנהיג בבית, הנהגה נורמלית כזו שהילד ירגיש שלא חסר לו דבר ולא יבוא וידרוש דברים, כי היום הוא דורש דברים קטנים, ובהמשך יבוא וידרוש יותר. וממילא אם יש ת"ת שלומדים שם ילדים ממשפחות יותר אמידות והילד יכול לקבל מזה מושגים, לכאורה לא הי' כדאי שילד כזה ילמד באותו מוסד, אבל מה לעשות שלא תמיד אפשר ליישם דבר כזה, וכי על הילדים שממשפחות אמידות נגזר שיזרקו אותם? א"כ איך אפשר לחנך ילד שלא ידרוש לוקסוס? אלא הרבש"ע מנהיג את העולם וכל הדברים האלו הם נסיונות, שהאדם צריך להתמודד עמם כמו כל שאר נסיונות החיים, וכבר אמרו חז"ל הזהירו מבני עניים שמהם תצא תורה! וככל שיש תורה מתוך הדחק יש יותר סייעתא דשמיא. (ביאורי רבנו לאגרת הגר"א עמ' של"א)

לשמור את השכר לעוה"ב

רגיל רבנו שליט"א להביא את דברי הגר"א (משלי ח, יט) "טוב פריי מחרוץ. וא"ת ולמה אין נותנין להצדיק בעה"ז העושר והכבוד הנ"ל. לזה אומר טוב פריי מחרוץ, כי הפירות שהאדם אוכל מהן בעה"ב הוא יותר טוב מהמובחר שבעה"ז שהוא החרוץ, והוא כמו המשל לאחד שהלך להמקום ששם זהב בזול גדול יותר מברזל והפקח יראה שלא להוציא הוצאות מהזהב ומסתפק א"ע כל מה דאפשר עד שיבא לביתו אז נוטל הזהב שקבץ שם במקום הזול. **כן הצדיקים יראו לפרנס עצמן בעה"ז בדוחק** כי טוב פירות עה"ב ג"כ מחרוץ ומפז של עה"ז, בכדי שיהיה להם גם הפירות בעה"ב, ובעה"ז אין רואין רק לקבץ תורה ומצות". ואמר רבנו דאף שאמרנו במשנה בפאה אלו דברים שאדם אוכל פרותיהן בעולם הזה ואלו הן וכו', ותלמוד תורה כנגד כולם, אין לאדם להצטער שלומד תורה מתוך הדחק, כיון שאינו כדאי לאדם לנצל אפילו את פירות המצוות בעולם הזה, כי העולם הזה אינו אלא מעבר לעיקר שהוא עולם הבא, ושם כל מה שהיה בעולם הזה יותר מתוך הדחק השכר יותר גדול, וכל משהו של עולם הבא שקול כנגד הכל. ואדרבה צריך להיות שמח, דאם זוכה, אז גם פירותיהן מלבד הקרן, קיימת לו לעולם הבא. והנה רבי חנינא בן דוסא ודאי קיים כל אלו המצוות המנויין במשנה בפאה, ומכל מקום היה די לו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת (ברכות יז, ב), כיון שהיה שוה לו לקבל הכל בעולם הבא. ובאמת יש לראות בזה גם כן גדלות של אשתו של רבי חנינא בן דוסא, דהא מחויב לה מזונות והיתה יכולה לתבעו על כך, הרי דגם היא היתה צדקת שהסכימה להסתפק בקב חרובין ובלבד שלא יחסר משכרו בעולם הבא. (מסכת אבות ע"פ זיו אבות עמ' תצ"ח)

תורה מתוך הדחק של רבנו

פעם הרבנית ע"ה סיפרה מעט לנכדה מהתנאים הדלים והנוראים ששררו בביתם בשנים קודמות, והנהגותיהם בתקופה זו. ולמחרת קראה לו ואמרה שהיא מצטערת על מה שסיפרה אתמול, ושלא יספר לאחרים, פן רבנו יצטער מכך. וסיפרה על תקופות הדחק בימים ההם. שפעם ילדיה היו חולים, והרופא הבחין שמלבד שהם חולים הינם חלשים מאוד, והתעניין האם הם אוכלים בשר. "בשר? מנין לנו בשר?!" תממה הרבנית. עמד הרופא וכתב "מרשם רפואי!" להאכיל את הילדים בשר... (קו' צדיק כתמר יפרח)

מחסור אפי' בצרכים הרוחניים

כשהגיע רבנו לארץ ישראל, לא היה באפשרותו לרכוש ש"ס שלם, אלא היה קונה מועד הישיבות כל פעם גמרא שלמד באותו זמן, וכשהיה צריך גמרות אחרות היה הולך לבית כנסת ללמוד שם. לאחר כמה שנים הצליח בכספי מעשר לקנות ש"ס שלם, ומשמחתו הגדולה על שזכה להכניס ש"ס לביתו, **ערך קידוש בישיבה בכפר סבא לכבוד הכנסת הש"ס**. [לימים שעלתה בידו לקנות מכספו ש"ס, נתן את הש"ס הקודם שנקנה מכספי מעשר תרומה לישיבת גאון יעקב]. וסיפרו בני ביתו כי הם זוכרים שהוצרך באותם הימים באופן נחוץ את קונטרס הקנינים של הגר"ש שקאפ, אך לא היה לאל ידו פרוטה אחת לרכשו, הוא ישב והעתיק כולו בכתב יד, במחברת. מגודל צימאוונו לאותו הקונטרס, ומאידך מהעניות הגדולה שהייתה מנת חלקו. (כת"ת)

תורה מתוך הדחק של החזון איש

סיפר רבנו: לימוד התורה של מרן החזון איש ז"ל היה ממש ביגיעה רבה ומתוך הדחק, ופעם נכנסתי אליו בשעות הלילה כשהיה חושך וראיתי אותו לומד לאור מנורת חשמל של 15 וואט, ומכיון שעדיין לא הספיק לו כדי לראות מספיק טוב הצמיד מרן ז"ל את הספר שיהיה סמוך לעיניו וכך למד ביגיעה רבה. והוסיף רבנו שהיום אפי' לאור מנורה של הרבה וואט [והצביע רבנו על המנורה שבחדרו] גם קשה להתייגע וללמוד (אעלה בתמר עמ' נ"א).

ס"ד ללמוד מתוך הדחק

עוד סיפר: כידוע שמרן ז"ל התנגד מאוד להקמת הזרם הרביעי לסיוע כספי ע"י הממשלה לעוסקים בחינוך. ובהזדמנות מסויימת אמר לי מרן ז"ל שאחד מן השיקולים שהיו לו נגד גוף זה הוא, מפני שמי שמלמד תורה לתלמידים מתוך הדחק, ההצלחה והסייעתא דשמיא שיש לו היא בהרבה יותר גדולה מאשר מלמד שמקבל משכורת גדולה ומרווחת, ועדיף שהתלמידים ישארו במצבם כעת ויהיה להם על ידי זה יותר הצלחה. ויש לציין שגם אחרי קבלת המשכורת שהיו מקבלים מהגוף הנ"ל לא נעשו עשירים מזה, אבל דוחק זה כבר לא היה. (אעלה בתמר עמ' נ"ו)

הלכתא רבתא לשבתא

משיעורי הגאון רבי בן ציון פלמן שליט"א

לבטל שם כלי שמלאכתו לאיסור

הרוצה לבטל כלי שמלאכתו לאיסור צריך לעשות מעשה בגופו, כמש"כ הרמ"א בסי' ש"י גבי כוס של מעות שצריך לבטל מעשה הראשון שלא יוכל ליתן בו מעות ויפתחנו מלמעלה, ופי' הגר"א לפי דאתי מעשה ומבטל המחשבה דיחוד והמעשה שעשה בה מעיקרא שהניח בה מעות אבל במחשבה לחוד לא סגי לבטל מעשה, והעתיקו המ"ב בס"ק כ"ו. ולפי"ז מי שקנה ארנק חדש ונתן את הישן לבנו הקטן לשחק בו, אכתי יש עליו תורת כשמל"א ואסור הגדול לטלטלו כ"א לגופו ומקומו.

ובכלי שמשתמש בו פעם אחת לאיסור, כגון נר נשמה שעומד להדלקה חד פעמית ואח"כ זרק הפח לאשפה, שמעתי מהגראי"ל שטיינמן שליט"א דבזה מהני שייחודו לשימוש המותר והוא כלי שמל"ה, כיון שמתחילה עמד רק להדלקה פעם אחת ואח"כ בטל שם כלי שמל"א ממנו, לכן בזה סגי ביחוד להיתר. (עמ' רס"ג)

יומא דהילולא – הגה"צ המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל נלב"ע י"ח אדר תשל"ד

ועדים אצל המשגיח

במשך תקופה ייסד הגה"צ ר' שרגא גרוסברד זצ"ל ועד קבוע של ראשי ורבני הישיבה וכן הגה"צ ר' ראובן מלמד זצ"ל והגה"צ ר' משה ברנשטיין זצ"ל אצל המשגיח זצ"ל, ורבנו ג"כ השתתף בועד.

והיו נוהגים לעשות 'עשירי קודש' שבכל יום עשירי מיוה"כ היו מתכנסים להתחזק בקבלות ובהרהורי מוסר [נראה לעיל גליון 14 מה שהבאנו בענין זה] (כת"ת).

מה דעת אביך

שח בן רבנו, הגאון ר' שרגא שליט"א, שבאחד הימים קיבל מכתב מקרוב משפחה מחו"ל שיבקש ברכה עבורו מהמשגיח לזש"ק, והלך למשגיח זצ"ל, והיה זה בערוב ימיו של המשגיח שכמעט לא הכיר את הבחורים, והגיש לפניו את הפתק, ואמר לו המשגיח אתה יודע שאני לא מברך בענין זה, [כי היה לו הנהגה מיוחדת בזה], ולמה באת אלי, ואז הוא שאל אותו. ומה אביך חושב ע"ז. והיה לחידוש אצלו שהמשגיח הכירו, וגם שרצה לדעת דעת אביו בענין זה. (מפי הגר"ש שליט"א)

צורת הזמנה

לפני הבר מצוה של הגאון ר' שרגא בן רבנו, הגיע רבנו להזמין את המשגיח, ואמר לו שהוא מזמין אותו מפני דרך ארץ, אבל הוא לא מבקש שיבוא בפועל כי הוא לא רוצה להטריח אותו, והמשגיח אמר שזה פעם ראשונה שמישהו מזמין אותו באופן כזה, ומרוב התפעלות שלח עם נכדו דורון לבר מצוה. (מפי הגר"ש שליט"א)

תפלותיו

מנהג רבנו היה שאת כל השמות שנתנו לו להתפלל עליהם, היה מעביר אח"כ עם הרבנית לבת של המשגיח שתיתן לאביה שגם הוא יתפלל עליהם. ובערב יו"כ תש"ך יומו האחרון של מרן הגר"י, שלח רבנו לבקש ממשגיח שיתפלל עליו, אך הוא מיאן להתפלל. והסביר רבנו שכנראה הגריש ר' חצקל ברוח קדשו שכבר א"א להתפלל עליו. (כת"ת) [נראה לעיל גליון 12 שהבאנו דברי הקהילות יעקב שיש ב' אנשים שיכולים לעזור בתפילתם הגר"י לוינשטיין זצ"ל ויבדלחטי"א מרן רבנו שליט"א]

לשבור את הרצון

אמר רבנו שכלל היה בידו של המשגיח זצ"ל בהנהגת חייו, שכל אשר עשה, היה נגד הרצון הטבעי שלו, אם רצה לאכול – נמנע. ורק כשהתאבון חלף הלך לו, אז השביע נפשו, וכן בשאר עניניו. (ס' כאיל תערוג עמ' י"ב)

שיטת מרן הגאב"ד דבריסק זי"ע בענין לימוד המוסר

שח רבנו, שבעת שנתמנה לראש הכולל דפוניבז', קיץ תשכ"ה, בקשו המשגיח זצ"ל שישתדל להנהיג גם בכולל האברכים סדר קבוע ללימוד המוסר, כנהוג בישיבות, והשיבו רבנו, אילו הי' קיים כבר סדר שכזה הי' בידי לחזקו ולבססו, אבל אין בכוחי להתחיל להנהיג דבר חדש. ובשיחה שהתפתחה אז ביניהם אמר לו המשגיח זצ"ל, אתם הרי מתלמידיו של הרב מבריסק, והדעה הרווחת היא שהרב זצ"ל לא הי' מתומכי לימוד המוסר וכו', אבל דעו לכם, שכאשר יסד הרב זצ"ל את ישיבתו בירושלם, ביקשני שאצטרף לכהן כמשגיח בישיבה! (מפי בן רבנו - הגאון ר' משה שליט"א)

לא זרק בחורים

כידוע שרגיל רבנו לומר את חובת הזהירות מלזרוק בחור מהישיבה, וכפי שהתבטא: בימי לא זרקתי בחור מהישיבה! רק פעם אחת כשעשו עול וחוצפה נראה שאין לה דמיון. והאריך בזה שצריך להרגיש על כל תלמיד שהוא כמו בנו ולשקול היטב עד כמה יכול לישאר בישיבה, ואכמ"ל. והזכיר רבנו שליט"א שהמשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל היה מיוחד בזה שכמעט לא זרק שום בחור מהישיבה. (כת"ת)

העלון יוצא ללא מטרת רווח, ואפשר לצלם לזיכוי הרבים בלבד.

להערות הארות הוספות מנויים ורעיונות ניתן לפנות keailtarog@gmail.com

לתרומות הנצחות והפצה ניתן לפנות ל 0527680034 בשעות בין הסדרים

לעילוי נשמת הרבנית זלבה גולדה לוינ ע"ה בת הר"ר פישל הכהן ז"ל

לעילוי נשמת האשה הצדקנית מרת הדסה ברכה בת ר' גרשון ע"ה